

KELEN ÁGOSTON SÁNDOR

Történelem, magyar nyelv és irodalom szakos tanár
 Osztatlan, 5. félév
 Eötvös Loránd Tudományegyetem
 Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Nagy Balázs
 hab. egyetemi docens, ELTE BTK

A FERENCES RUHÁZAT MINT A SZEGÉNYSÉG ESZMÉNYÉNEK MEGVALÓSULÁSA

Kulcsszavak: ferences; habitus; középkor; szegénység; öltözködés, Szent Ferenc

Az öltözködés az emberiség egyik legexpresszívabb nonverbális kommunikációs jelrendszere. A 13. század polgárosodó társadalmában, a „látszatok társadalmában” a ruházatkodás egy játszmvává alakult át a társadalom különböző rétegei között. Bár a közismert mondás szerint „nem a ruha teszi az embert”, azonban mégis sok információt árul el a ruha viselőjéről, közösségéről. Assisi Szent Ferenc a radikális szegénység követésének aszkéziséhez a pápaság engedélyével fordult, amelynek fő célja az üdvösség elérése és a közösségben megélt szeretet volt. A Kisebbségi Testvérek Redje jelentősen eltér a korábbi szerzetesektől azáltal, hogy mint testvériséggént (fraternitas) városokban, emberek között rendezkedtek be. Így a szegénység eszményének nevében viselt egyszerű habitus, korda és saru, Krisztust transzparens módon hirdette. A társadalom tagjai, akik nap, mint nap találkoztak a kolduló ferencesekkel döntéshelyzet elé voltak állítva, hogy hogyan reagálnak a csuha többlettartalmára. Dolgozatomban a ferences hagiográfia, a 13. századi ikonográfia – amelyhez készítettem egy közel 50 darab igazoltan 13. századi Szent Ferenc ábrázolásból álló mellékletet –, a regula és a korai luxuskritika aspektusából elemzem a ferences habitust mint elsődleges történeti forrást. Bebizonyítom, hogy az öltözet egyszerre eszköz és üzenet. Eszköze a szegénység megélésének, a Krisztus-követésnek és a „krisztusivá válásnak”, a társadalmi felelősségvállalásnak, az odafordulásnak. Valamint eszköze az újonnan kialakult rend közösségformálásának, homogenizációjának. Az eszköz szerepén túl, nyílt üzenetet fogalmaz meg a társadalom felé. Az egyházi és világi fényűzéssel, luxussal szemben egy alternatív keresztény utat mutat meg; nem eretnekként, hanem elfogadott szerzetesrendként. A ferences ruha a szegénység eszményének komplex és többrétű megvalósulása.